yerimizi bilelim

TÜSTAV

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği
İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okulu Talebe Birliği

6A/9911

NİHAT.

YERİMİZİ BİLELİM

TÜSTAV

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği
İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okulu Talebe Birliği

TÜSTAV

Dizgi ve Baskı

Tipo Neşriyat ve Basımevi
Tel. : 27 81 59

1968 — İstanbul

DÜNYADA OLANLAR

Geçen yıl dünya kaynadı. Bir yanda Vietnam savaşı gittikçe şiddetlenerek süregiderken, Sovyet orduları Çekoslovakya'ya girdiler. Ortadoğu'da gerginlik gittikçe arttı, bombalar patladı, Irak'ta askerî darbe yapıldı. Hindistan gene karıştı, işçiler genel greve gittiler. Kızıl Çin'de kültür devrimi yoğunluğunu yitirmedi. Amerika Birleşik Devletlerinde Robert Kennedy ve zenci lider King öldürüldüler. Zenci ayaklanmaları şiddetli oldu. Şehirler kan ve ateş içinde kaldı. Bazı beyazlar da bu gösterilere katıldılar, Guatemala'da A.B.D. büyük elçisi öldürüldü. Peru'da askerler, sivil hükûmeti, petrol andlaşmasını ülke çıkarlarına uygun bulmadıklarından devirdiler. Aya füze yollandı, üç uzay adamı günlerce dünyanın etrafında dolaştılar. Güney Afrika'da bir zencinin kalbi halâ yaşayan bir beyaza takıldı...

Vietnam...

Gençlik

Gençlik hareketleri bütün dünyaya yayıldı. Batı Avrupa ülkelerinde, Almanya, İtalya, Fransa, v.b, üniversiteler ve okullar işgal edildi. Ardından işçiler fabrikalarını işgal ettiler. Fransa'da genel greve gidildi, gösteri yürüyüşleri yapıldı. Çekoslovakya ve Yogoslavya gibi Doğu Avrupa ülkelerinde de öğrenciler üniversitelerini, okullarını işgal ettiler. Gösteri yürüyüşleri yapıldı. Az gelişmiş ülkelerden Meksika ve Peru'da olaylar daha kanlı oldu, askerler ateş açtılar, genç adamlar öldü. İspanya'da üniversite öğrencileri diktatör Franco'ya karşı çıktılar.

Vietnam'da emperyalizme karşı kanlı savaşlar verilir, diğer dünya ülkelerinde insanın insanı, ırkların ırkları, halkların halkları sömürmelerine karşı kavga büyürken, gençler, öğrenciler bu kavgaya katıldılar, genç gövdelerini coplara, kurşunlara hedef ettiler. Gençler değişen dünyada gelecek günler için fikirler, eylemler ürettiler, kültürler doğdu, paylaşıldı. Okullarında onları eşya yerine koyanlara karşı elele, ülkelerinde halklarını sömürenlere karşı halklarıyla elele, kendi ülkeleri dışında sömürülen ülke halklarıyla elele, genç yürek, kafa, ve gövdeleriyle olağanüstü savaşlar verdiler, yepyeni bir dünyanın müjdecileri oldular.

Türkiye'de işgal ve boykotlar

Türkiye'de de Haziran ayında boykot ve işgaller başladı. Bütün şehirlerde, üniversite öğrencilerinden kız olgunlaşma enstitüleri öğrencilerine kadar herkes bu hareketlere katıldı. Boykot ve işgaller özel yüksek okullara aynı yaygınlıkla sıçradı. Temel "eğitimde devrim", "Halka dönük eğitim", "Öğrencinin yönetime katılması", "Özel yüksek okullar devletleştirilmelidir" sloganlarıyla haklarını istediler. İşgal ve boykotlar sokağa dökülmedi ve kurumların iç meseleleri halinde kaldılar. Yöneticilerin

öğrenci isteklerini görüşeceklerini bildirmesi üzerine egemen sınıfların yutturmacası reform çalışmaları başladı. İşgal ve boykotlar kalktı. Ardından birkaç fabrika işgal edildiyse de bu bütün Türkiye'ye yayılmadı.

Amerikan 6. Filosu...

Temmuz ortalarında Amerikan 6. Filosunun İstanbul Boğazı sularına demir atması sert tepkilere sebeb oldu. Amerikan denizcilerine şehirde rahat verilmedi, üzelerine mürekkep döküldü ve dövüldüler. Amerika'nın buyruğundaki egemen sınıflar bu davranışları olumlu karşılamadılar. Polis-Öğrenci çatışması başladı. Teknik Üniversite Gümüşsuyu Yurdu öğrenciler uyurken polis tarafından basıldı. Vedat Demircioğlu şehit oldu, yüzlerce

Yurt baskınından sonra...

öğrenci tutuklandı, tevkif edildi. Yurt basılmasından ve Vedat Demircioğlu'nun şehit olmasından sonra olaylar devam etti. Ankara'da polis coplarından kaçmaya çalışırken Atalay Savaş şehit edildi. 30 Ağustos'ta Amerikan 6. Filosunun İzmire gelişinde olaylar devam etti. Mitingler yürüyüşler yapıldı. Egemen sınıfların buyruğunda, Amerikalıları misafirlerimiz gören öğrencilerle Amerikalıların yurdumuzdan kovulmasını isteyen öğrenciler çatıştı, yaralananlar, tutuklananlar oldu.

İstanbul Teknik Üniversitesinde olanlar, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesinde öğrencilerin bildirisi

İstanbul Teknik Üniversitesinde henüz Avrupa'da boykot ve işgaller başlamışken 20 Mart 1968'de 231 Mimarlık Fakülteli öğrenci aşağıdaki bildiriyi yayınlıyorlardı.

"Arkadaşlar,

1 — Üniversitemizde yürürlükte olan yönetmelikler öğrencilerin istekleri gözetilmeden hazırlanmış, antidemokratik ve öğrencileri ezen yönetmeliklerdir.

2 — Fakültedeki eğitim ve öğretim çağdışı ve ülkemiz gerçeklerine aykırı yöntemlerle yapılmaktadır.

İ.T.Ü. li Arkadaşlar,

— Biz neden bize uygulanan yönetmeliklerin hazırlanmasında söz sahibi olmayalım?

— Biz neden rektörümüzü, dekanımızı seçmek hakkına sahip olmayalım?

— Biz neden ülkemiz gerçeklerine aykırı kokuşmuş bir eğitim sistemi ile yıllarımızı harcayalım?

— Biz neden toplumumuzu ilgilendiren sorunlara eğilmekten alıkonalım?

İ.T.Ü. li Arkadaşlar,

Öğrenci düzeyi ve öğrenci özgürlüğü adlı bir direniş hareketine başladık. Katıl".

Örgütlerimiz : İ.T.Ü.Ö.B. ve İ.T.Ü.T.O.T.B.

Bu bildiriyle birlikte fakülteyi "mecmua kapkaççılığı mimarisi", "yer altında bir Anadolu", "çiz getir makinası öğrenciler" gibi sloganlarla afişleyen öğrencilerin hareketini gereksiz ve anarşik olarak niteleyen yöneticilere karşı öğrencilerin bu güçlü eylemine öğrencilerin örgütü **İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği** sahip çıkıyor ve genel kurulunda bu konular uzun boylu tartışılıyordu. Genel kurul şu kararı alıyordu :

"a) İ.T.Ü. rektörü İ.T.Ü. öğrencileri tarafından seçilmelidir.

b) İ.T.Ü. fakültelerinin dekanları, o fakülte öğrencileri tarafından seçilmelidir.

c) İ.T.Ü. kesin olarak mali özerkliğe kavuşturulmalıdır.

d) Yönetmelikler ve öğretim programları, İ.T.Ü. Öğrenci Birliğinin seçeceği temsilcilerin katıldığı komisyonlarca gözden geçirilmeli, gereken değişiklikler buna göre yapılmalıdır."

Şimdiye kadar kapkaç düzeninin sonucu ortaya çıkmış özel yüksek okullara karşı yaptıkları uzun İstanbul-Ankara yürüyüşüyle en güçlü öğrenci eylemini ortaya koymuş olan **İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ve İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okulu Talebe Birliği** olarak Genel kuruldan sonra araştırmalara başlıyor ve öğrencilerin isteklerinin yansıyacağı forumlar düzenliyorduk. Başkanlarımız Harun Karadeniz ve Çetin Uygur yayınladıkları bir bildiride şu gerçekleri ortaya koyuyorlardı:

"Türkiye'de eğitim düzenini buhrandan kurtarabilmek için eğitim felsefemiz kökünden değiştirilmelidir.

ÇÜNKÜ :

— Bugünkü eğitim düzeni, burjuva eğitim düzenidir.

— Öğrenciler ilkokuldan üniversiteye kadar şartlandırılmaktadır.

— Öğrenciler kapitalist düzen için bir robot, bir üretim aracı olarak yetiştirilmek istenmektedir.
— Bütün öğretim kurumlarında ülke gerçekleriyle bağdaşmayan bilgiler okutulmaktadır.
— Fakir halk çocuklarının okutulma olanakları yoktur."

İŞGAL :

Harun Karadeniz ve Çetin Uygur temel tedbir olarak da öğrencilerin yönetime katılmasını öneriyorlardı. Yoksa buhran çözülmiyecekti. Fakat üniversite yöneticileri bütün bunlara duyarsız kalıyorlar ve öğrenciler ağırlıklarını duyurmak için çözümü okullarını işgal etmede ve boykot yapmakta buluyorlardı. İstanbul Teknik Üniversitesi ve Teknik Okulu 18 Haziranda işgal ediliyor ve boykot başlıyordu.

Bu hareketin temellendiği öz "Halka dönük eğitim" idi. Öğrenciler halk deyiminden işçi, köylü, dar gelirliyi anlıyorlardı. Onların da okuma olanağı bulacağı, eğitimin onların çıkarlarına uygun işleyeceği bir düzeni istiyorlardı. Bu arada üniversite kavramına açıklık getiriyorlardı.

— Üniversite en üst eğitimi yapan bir kurumdur. Uzmanlaşmış, bilimsel düşünebilen araştırma yapabilen elemanlar yetiştirir. Halk yararına araştırmalar yapar.
— Üniversite yetiştirdiği elemanlar ve yaptığı araştırmalarla ülkenin gelişmesini sağlamalıdır.
— Üniversite eğitim, öğretim ve araştırma programlarını ülkenin geleceğine uygun olarak plânlar.
— Üniversite bağlı olarak ülkenin geleceğini plânlayan kurumlarla sürekli ilişki halindedir.

Öğrenciler ülkenin gelişmesi derlerken de Türkiye'nin bağımsızlığını kazanması, sömürülen bir ülke olmaktan kurtulmasını düşünüyorlardı. Kendilerinin üniversitenin temel ögesi olarak yönetime katılmalarını, daha iyi düşünebilme, araştırabilmeleri için beslenme, barınma, so-

runlarına çözüm getirilmesini, örgütlerine olanaklar sağlanmasını istiyorlardı.

İ.T.Ü. yöneticileri işgal ve boykot sırasında hiçbir şey olmuyormuş gibi davrandılar, sanki fiili durum yoktu, öğrenciler üniversiteyi işgal etmemiştiler ve boykot yapılmıyordu. Sürekli olarak birkaç gün önce yayınladıkları bir bildiriyi tekrarlıyorlar, toplandıklarında da öğrenci istek ve dileklerini görüşeceklerine suçlayıcı bildiriler yayınlıyorlardı.

Öğrenciler eğitimde devrimi temel toplumsal devrime bağladıklarını, hareketlerinin kendilerine ve halka büyük yararlar sağladığını ve toplumsal devrimin bir adımı olduğunu bildirerek işgal ve boykotu kaldırıyorlardı. Fakat bu kararların hiçbir zaman hareketin bittiğini göstermediğini, örgütlerine emanet edilip ara verildiğini sâylüyorlar ve ekliyorlardı: **"Zamanı gelmiş eylemleri hiçbir güç durduramaz. Halk yararına toplumsal devrim de bu kuralların dışında değildir. İlerde daha büyük ve devrimci hareketlere doğru, toplumsal devrimin kesin zaferine kadar."**

İŞGAL SONRASI

Yaz döneminde yöneticiler reform çalışmalarına başlıyorlardı. Tutumlarını değiştirmemişler, öğrenci örgütlerini çağrılamak için hiçbir çaba göstermemişlerdi. Sürekli baskılar sonucunda öğrenci örgütleri çalışmalara katılabiliyor, öğrencilerin fikirleri alınıyordu. Fakat 68-69 ders yılının başında şu bildiriyi yayınlamak zorunda kalıyorduk:

"Haziran olaylarında "boykotlar ve işgaller sona ersin bütün dertleri kısa zamanda görüşüp karara bağlıyacağız" diyen kurullar bugünedek hiç bir olumlu karar almadıkları için öğrencinin karşısına çıkmaktan çekiniyorlar. Bu nedenle üniversitenin törensiz olarak açılmasına karar vermişler ve bu kararı da bugünedek biz öğrencilerden gizlemişler. Bu tutumundan ötürü İ.T.Ü.

senatosunu kınıyoruz."

Gösterişli törenlerde parlak nutuklar atılmasına karşıyız. Fakat böyle toplantılarda yurt ve dünya sorunları ışığında üniversite ve öğrenci sorunlarına çözüm aranması gerektiğine inanıyoruz.

Fakat şunu da biliyoruz ki bir ülkeye ekonomik ve siyasal yönden **hakim olan güçler** o ülkedeki siyasî, askeri kurumları çıkarlarına göre kullanmak isterler. Egemenliklerini sürdürecek kendilerini daha güçlü kılacak bir eğitimi uygulamak amaçlarıdır. Eğer bir ülke iç ve dış sömürü altındaysa, o ülkede eğitim kurumlarının ilericiliği kolay gerçekleşemez.

Türkiye'de hakim güçler hangileridir, nasıl gelişmişler ve nerelere bağlıdırlar? Bunu görebilmek için kısaca Batının ve ilişkin olarak Türkiye'nin nasıl geliştiğini ortaya koymak gerekir. Bunun sorunlarımıza daha açıklık getireceği kanısındayız ve bu yolda bu güne kadar bize verilen tarih anlayışını ve görüşünü yıkmak zorundayız. Çünkü tarih sadece padişahların, kralların, orduların, paşaların at oynattığı bir alan, bir masal, bir hayal dünyası değildir. Tarih toprağa bağlıdır ve tarihi halklar, halkların kullandıkları aletler, halkların topraktan, makinalardan emekleriyle elde ettikleri ürünler şekillendirir.

GELİŞME

İnsanlar yaşamak, ihtiyaçlarını karşılamak için üretim yapmak zorundadırlar. Üretim emeğin, toprak, ilkel madde, makine gibi üretim araçlarının kullanılmasıyla yapılır. Emeğe ve bu araçların tümüne de üretim güçleri denir.

İlkel toplum, köleci toplum

İlkel toplumlarda üretim araçları çok basitti (vahşi hayvanlara karşı yapılan mücadelede kullanılan silâhlar gibi). İnsanlar belirli bir iş bölümü içinde hep birlikte

bu araçları kullanırlardı. Daha sonraları üretim araçlarının gelişmesi, saban gibi aletlerin bulunmasıyle durum değişti. Tarım alanında insanın çalışma gücünün kendisine gerekli olandan daha fazlasını üretmeye muktedir olduğu görüldü. Örneğin, buğday yetiştiriminde ek bir emekçinin çalıştırılması bu emekçinin kendisinin tükettiğinden daha fazla has buğday getiriyordu.

Kölelik o zamandan beri mümkün olmuştur. İlkel topluluğun ardından yeni tipte ,birbirine zıt sınıflara bölünmüş bir toplum geldi. Bu toplum köle sahipleri sınıfının köleler ve bütün üretim araçları mülkiyeti üzerine kurulmuştu.

TÜSTAV

Feodal toplum

Fakat kölelerin çalışması çok az üretken olduğu için sosyal çalışmanın başka bir şekline ulaşmak zorunluluğu hemen kendini duyurdu. Köle sahipleri emekçiyi toprağa bağlıyarak onun çalışma gücünün yarattığı fazla ürünün tümünü kendilerine malederken, ona, öncekine göre bir kişi özgürlüğünü bırakmakla meseleyi hemen hemen çözümlediler. Ama onlar, bunu yapmakla, kendilerini de herşeyden önce toprak sahipleri haline dönüştürdüler, bu da onları, yapılan hizmetleri toprakların bir kısmını bağışlıyarak ödüllemeye götürdü. Derebeyinin toprak üzerinde mutlak, toprak köleleri üzerinde ise sınırlı mülkiyeti üzerine kurulmuş bu rejim, derebeylik düzeni adını aldı.

Ortaçağ derebeylik düzeninde toprağa sahip derebeyleri (içlerinden biri kraldır ve derebeyler üzerinde egemen değildir) ve kilise (papalık) egemendir. Toprağı, toprağa bağlı serf denilen köylüler işleyerek üretim yaparlar. Üretim genel olarak pazar için değildir. Şehirde lonca zanaatkârları ayrıca imalât yaparlar. Lonca düzeni, üretim miktarı ve kalitesi, fiatı, meslek seçme ve eğitimi sınırlanmıştır. Bölgeler arasında gümrük duvarları sıkıdır. Kilisenin düzene uyan kuralları vardır. (Kilise endüljans ve cenneti satma uğruna sermayenin birikmesini engelliyordu.)

Kapitalist topluma geçiş

Derebeylik düzeni içinde burjualar ortaya çıktı. Burjualar, kırsal bölgeler, şehirler ve ülkeler arası ticaretle ve loncaların yaptığının dışında sınayı imalâtı ile uğraşıyorlardı. Bu çabaların sonucu ellerinde sermaye birikti. Fakat bu sermayeyi daha büyük ölçüde biriktirmelerine derebeylik düzenin kanunları, kurumları engel oluyordu. Tarımsal üretimin esas olduğu derebeylikte asıl toprak, burjuaların sermayelerini biriktirdikleri kapitalist sis-

temde ise sermaye mülkiyeti belirler. Bir toplumda esas üretim aracına sahip olanlar, üretim yolu ile elde edilen ürüne sahip olacaklardır. Derebeyler burjuaların sermayelerini biriktirmelerini, kapitalist düzene geçilmesini istemiyorlardı, çünkü sermaye egemen olacaktı. Bu burjualarla derebeylerin çatışmasıdır.

Burjuaların çıkarları

Burjuaların elinde sermayenin birikmesi için aşağıdaki şartların gerçekleşmesi gerekiyordu. Bu derebeylik yasa ve kurumlarının yıkılması, burjua yasa ve kurumlarının egemen olması demektir.

a) Daha büyük imalât ve iç piyasa için iç gümrük duvarları kalkmalı, iç piyasa dışa karşı korunmalıydı. Bir burjua kurumu olan serbest ticaret buradan çıkmıştır.

b) Burjua imalâthanelerinde ucuza çalıştırılan işçiler, köylerini terk edip şehirlere kaçan serflerdir. Bunları toprağa bağlayan derebeylik siyasi, adli kuralları kalkmalı, bu insanlar "hür insan" olarak ülke içinde dolaşabilmeli idi. Bir başka burjua kurumu olan seyahat hürriyeti buradan çıkmıştır.

c) Kilisenin ekonomik hayata müdahalesi azaltılmalı idi. Protestanlık hareketi ve lâiklik buradan çıkmıştır.

d) İnsanların (aslında politik hiçbir yetkileri olmayan burjuaların) derebeylerin (asılzadelerin) yanında bazı siyasi hakları olmalıydı. Özellikle vergilerin konma kararlarının alındığı meclislere girebilmeliydiler. Bunun için söz ve düşünce serbestisi olmalı, rey hakkı, kısaca insan hakları bulunmalıydı. Bunlardan özellikle mülkiyet hakkı üzerinde durulacak, ve bunun gasbedilmeyen bir hak olduğu ileri sürülecekti. Bunun gerisinde bir azınlığın (burjuanın) mülkiyeti korunmak isteniyordu.

Burjua devrimleri

Burjualar bunları elde edebilmek için kralı derebeylerine ve kiliseye karşı mâli yönden desteklediler. Krallık merkezileşti, derebeyler ve kilisenin gücü kırıldı. Burjualar iç ve dış olanaklardan yararlanarak ekonomik olarak geliştiler. Biriken sermayeleri kral ve asılzadelerin emirleri ile çelişiyordu. Kral ve asılzadeler artan giderleri için burjualara tanrıdan emir aldıklarını iddia ederek büyük vergiler yüklüyorlardı. Demokratik denilen söz, rey özgürlüğü ve parlamentoda karar sahibi olabilmek için burjualar 1649'da İngiltere'de, 1789'da da Fransa'da devrim yaptılar. Serbest ticaret, seyahat hürriyeti, lâiklik, söz, rey özgürlüğü, parlamentoda karar sahibi olmak gibi burjua kurumlarını kabul ettirdiler. Bütün engeller kalkmıştı. Sermaye sahipleri egemen sınıf oluyorlardı.

Sanayi devrimi

Osmanlılarda

Osmanlılarda ise durum değişikti. Sınırlar gelişirken devletin giderleri gittikçe artıyordu. Kralla burjuanın batıda güçlenmeleri üzerine imparatorluğun büyümesi durunca giderlerde değişiklik olmadı ama istilâ gelirleri azaldı. Toprak Allah adına padişaha aitti ve toprağı reaya denilen köylüler işleyerek devlete vergi veriyorlardı. Devlet bu vergileri orduya ve saraya harcıyordu. Vergiler ağırlaşınca köylüler toprağı bırakıyorlar ve şehirlere kaçıyorlardı. Sermaye birikmediği ve sanayi henüz kurulmadığı için bu köylülere ancak devlet iş veriyordu, bu da bağlı olarak devletin giderlerini çoğaltıyordu. Bunun üzerine devlet toprağı satıyor ve çiftlikler kuruluyordu. Bu sebeplerden dolayı sermaye bir türlü birikemiyor, sanayi gelişemiyordu. İşte batı kapitalizmi Osmanlıları bu devrede yakaladı. 19. yüzyılda Avrupa'da sanayi alabildiğine gelişmiş, sanayi devrimi yapılmış, sermaye birikmişti. Avrupa burjuazisine sanayi maddelerini satacak ve sanayileri için ham maddeleri alacakları pazarlar gerekliydi. İşte bu zayıf zamanlarında Osmanlılar kapitülasyonlarla, Tanzimatla bütün pazarlarını batıya açtılar. Gelişmiş sanayi ürünlerinin girişi sanayinin gelişmesin engelledi, güçlenmemiş ordular yenildi, toprak kaybedildi, Osmanlılar borca boğuldular. Osmanlı aydınları batı burjuazisinin bazı kurumlarını alarak (laiklik, serbest ticaret gibi) bu durumdan kurtulacaklarını sandılar. Ama tersi oldu. Üretim güçleri ve toplumsal yapıda hiçbir değişiklik getirmeyen kurumlar, batının Osmanlıları iyice soymasını sağladı, borçlar alabildiğine yükseldi. Birinci dünya savaşından sonra Batılı tekelci kapitalist ülkeler Osmanlı İmparatorluğunu paylaştılar.

Cumhuriyet

Kurtuluş savaşında Anadolu halkı büyük önder Atatürk'le emperyalistlere karşı kanlı savaşlar verdi ve bağımsız Türkiye kuruldu. Fakat üretim araçlarına sahip olmayan bürokrat sınıf iktidarı geldi. Üretim araçlarına toprak ağaları sahipti, sanayi pek gelişmemişti, cılızdı. Devlet giderleri, tarım ürünlerinden karşılanıyor, toprak ağaları ve köylüler vergi yükünü taşıyorlardı. İkinci dünya savaşından sonra 1946-1950'de büyük toprak sahipleri ve bir miktar birikmiş sermayenin sahipleri iktidara geldiler. İktidara gelirlerken de bürokratların önceden köylülere yapmış olduğu baskıdan yararlandılar. Birikmeye başlamış sermaye gelişmek için batıya açılmak zorunluluğunu duydu. Fakat Batı kapitalizmi çok başka bir görünüm kazanmış, XX. yüzyılın başından beri tekelci kapitalizme, emperyalizme dönüşmüştü.

Tekelci kapitalizm

Batıda XIX. yüzyıldaki sanayi devriminden sonra rekabet yüzünden büyük teşebbüsler gittikçe ufak teşebbüsleri yoketmişlerdi. Böylece büyük ölçüde biriken üretim ve sermaye piyasayı kontrol altına almıştır. Son istatistiklere göre A.B.D.'nin en büyük dört şirketi, demiryolu vagonları üretiminin %100'ünü, otomobillerin %98'ini, tabaka cam üretiminin %98'ini, türbin ve jeneratör üretiminin %97'sini tekelleri altına almışlardır.

Finans sermayesi

Bankaların, sermayenin durumuyla ilgilidir bu. Bankalar birer sermaye tüccarlarıdırlar. Elinde bulunan parayı işletemiyenlerden düşük faizle alıp ihtiyacı olan iş adamlarına bunu yüksek faizle verirler. Birkaç büyük banka, tıpkı sanayi alanındaki bazı şirketler gibi öne geçer; büyük para gelirlerini toplarlar ve her büyük kapitalist ülkede dört ya da beş banka bütün bankacılık

sistemine hakim olurlar. Dev bankalar sanayi alanındaki tekel birlikleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bir kural olarak denilebilir ki, dev tekellerle, dev bankaları yönetenler aynı kişilerdir. Bankacılık sermayesi ile endüstri sermayesi birleşerek finans sermayesini meydana getirir. Batılı ülkelerin finans sermayesi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Emperyalizm

Kapitalist ülkeler birikmiş sermayeleri için yatırım alanlarını, gelişmiş sanayileri için gerekli ham maddeleri, mamul maddelerini satmak için pazarları en uygun şekliyle sermayenin birikmemiş, sanayinin henüz gelişip ham maddelerini işlemeye başlamadığı az gelişmiş ülkelerde buldu. Emperyalist ülkeler az gelişmiş ülkelerden çıkar sağlamak için şunları yaparlar :

— Yatırdıkları sermayeyi kendi çıkarlarına göre örgütlerler.
— Bu sermayeye birtakım az gelişmiş ülkedeki grupları bağlarlar, ortak ederler. Komprador denilen bu gruplara tatlı kârlar sağlarlar.
— Bu grupların politik iktidarı ellerine geçirmelerini sağlarlar.
— O ülkedeki ham madde kaynaklarını, madenleri kontrolleri altına alırlar, bunları ucuza kapatırlar.
— Kendi üretim fazlası mallarını az gelişmiş ülkelere satarlar.
— O ülkenin ağır üretici sanayisinin gelişmesini engellerler.
— Verdikleri borçlarla az gelişmiş ülkeyi ekonomik yönden kendilerine bağlarlar, borçlarını ödeyemez duruma sokarlar.
— Az gelişmiş ülkeleri askerî paktlarına alırlar, o ülkenin savunma ve silâh sanayiini kendilerine bağlı hale sokarlar, o ülkelerde üsler kurarak hem baskı altında tutarlar, kurtuluş savaşları vermelerini önlerler, hem de nükleerhedef ederler...

Az gelişmiş ülkeler

Türkiye bugün :

— Kişi başına düşen yıllık 2100 lira gelir ortalamasıyle (Yunanistan'da 5500, A.B.D.'de 25000),
— 3,5 milyon topraksız köylüsüyle,
— 12 yaşına gelemeden ölen 1000 evlâdından 400'üyle
— %60'ı oturulmaz durumda bulunan şehir konutuyla,
— Kişi başına düşen senede ortalama 14 kilo etle (Kanada da 70 kg, ABD'de 80kg),
— 54 tane ikili andlaşmasıyla,
— 101 tane yabancı üssüyle,
— 4000 vatandaşına bir doktorla,
— Gecekondularda yaşayan 1.500.000 vatandaşıyla,
— 1970'te 1.500.000.000'a yükselecek dış ödeme açığıyla,
— On üç yılda ancak %24 oranında artan ihracatıyla Yunanistan %207, İran %254, Bulgaristan %533),
— Yurt dışında işçi 200.000, gitmek isteyen 600.000 vatandaşıyla,
— İşlerliğini tamamen yitiren Kırıkkale silâh fabrikasıyla... az gelişmiş, emperyalizmin boyunduruğunda bir ülkedir.

Gelelim eğitim, üniversite gibi kurumlara... Bu kurumların da ülkemizin az gelişmişliğini, sömürüldüğünü, gelir bölüşümünün eşitsizliğini yansıtacakları muhakkaktır. Bu kurumlar dış sömürücü sermaye ile işbirliği yapan, bugün iktidarda bulunan sınıfların etkisindedirler.

— Halkın %58'i okuma yazma bilmemektedir.
— İlkokul çağındaki 7 milyon çocuktan 2,5 milyonu okuyamamaktadır.
— Başarısızlık oranı ilk öğrenimde %26, orta öğrenimde %36, lise öğreniminde %37'dir.
— Liseyi bitiren her 4 kişiden ancak biri üniversiteye girebilmektedir.
— Üniversite'de her iki kişiden biri kötü beslenme, maddi ve barınma şartlarından, öğretilenlerin hayattan kopuk olmasından mezun olamamaktadır.

— Bölge tarım okulları, tarım teknik okullarının sayısı 13'ken, imam-hatip okulları 68'i bulmuştur.
— Doktorlarımızın 2248'i yurt dışındadır.
— 17233 mühendisimizden 975'i yurt dışındadır.
— Özel yüksek okullar 43'ü, özel yüksek okullarda okuyan öğrenci sayısı 40000'i bulmuştur. (Devlet üniversitelerine hemen hemen eş)

Eğitim
Gelişmiş ülkelerde

Gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasındaki eğitimde büyük farklar vardır. Gelişmiş ülkelerde sanayi ve teknoloji ilerlemiş, tarım üretimi ilkellikten çıkmış, makinalaşmış, sanayi ve tarımı yürüten, idare eden örgütler, kurumlar devleşmişlerdir. Üretim faaliyetleri ileri teknolojiye, örgütleşmeye ve ihtisaslaşmaya gerek gösterdiğinden eğitim kurumları insanları buna göre yetiştirir. Sanayide artık her işçinin bazı bilgilere sahip olması, tarımda sığır bakımı bile bazı özel bilgileri gerektirmektedir. Sanayii tarımı plânlayan, yürüten kurumlarda çalışmak belli bir ihtisaslaşmayı öngörür. Babadan oğula aktarılan veya çok genel bilgiler artık insanın, gelişmiş sanayi ve tarım içinde yerini bulmasına yetmemektedir.

Az gelişmiş ülkelerde

Bu ülkelerde ise durum başkadır. Emperyalist gelişmiş ülkeler az gelişmiş ülkelerdeki sanayinin gelişmesini çıkarlarına uygun bulmamaktadırlar. O zaman yeraltı ve yer üstü zenginliklerini o ülke kendi başına işletmeye başlayacak, bağımsız bir ekonomisi olacak ve emperyalistlerin tatlı kârlar getiren ham madde kaynaklarını, mamul sanayi maddeleri pazarlarını ve yatırım alanlarını kapayacaktır. Bugün Türkiye'nin sanayileşmesi ufak, az işçi çalıştıran imalâthane niteliğinde fabrikalar ya da dı-

TÜSTAV

şardan getirilen parçaların birbirine takıldığı montaj fabrikaları seviyesindedir. Bu durumdaki bir sanayinin ve bu sanayinin araştırma, yönetme kadrolarının ileri, gelişmiş ülkelerdeki kadroların bilgilerine sahip olması gerekliliği yoktur. Sanayi ve tarım işçilerinin ihtisaslaşmasına gerek yoktur. Babadan oğula aktarılan ya da gözlemle kazanılan bilgiler yeterlidir.

Acaba okuyabilecekler mi?

Bundan dolayıdır ki:

Bugün bir takım genel bilgileri veren uzun, çok pahalı ilk, orta, lise öğrenimi verilmektedir. Ortalama gelirin 2100 lira olduğu bir ülkede 11 sene boyunca her sene biraz daha geniş olarak tekrarlanan genel bilgileri almak işçiye ve köylüye anlamsız ve imkânsız gelmektedir. Köyde ilkokulu okuyan çocuk orta okulu okuyabilmek için ilçeye gitmek zorundadır,mâli imkânları da, eğer parasız yatılı olmazsa, (bu olanaklar çok kısıtlıdır) buna elvermemektedir. Fakir çocukları için tutulacak en uygun yol ülkenin kalkınmasına hiçbir katgıları olmayan, onları dünya ve yurt sorunlarından uzaklaştıran ve bu düzenin sürmesini sağlayan millitanları yetiştiren imam hatip okullarına gitmektir. Orta okul seviyesindeki öğretmen, tarım ve teknik okullar gelişmediğinden ve araya da orta okul barajı konmaya başlandığından köylü ve işçi çocüklarının da okunması engellenmektedir. Liseden sonra üniversiteye girmek olanakları dört kişiden birine açık olduğundan ve özel yüksek okullarda ortalama ödentinin 4000 TL'sı olmasından hem fakir çocuklarının okuması imkânsız olmakta, hem ilk orta ve lise öğrenimindeki başarı oranı düşmektedir.

Emperyalizm ve ülkemizdeki ortakları fakir halk çocuklarının okumasını engellemekte hem de sanayimizi bir montaj sanayi seviyesinde tutarak eğitimimizin çağdaş eğitim seviyesine çıkmasına izin vermemektedirler. Uzun, pahalı hayattan kopuk genel bilgiler veren bir eğitim uygulanmakta, imam hatip okulları fakir çocuklarına tek çıkar yol olarak gösterilmektedir.

Üniversitelerimiz

Bugün üniversitelerimiz ülkemizin montaj özüne dayanan, buzdolabı, otomobil, gazoz, gazoz kapağı, otomobil lâstiği gibi tüketim maddeleri üreten sanayimizi yansıtmaktadırlar. Emperyalist ülkelerin ülkemizdeki çıkarlarına uygun montaj ve tüketim sanayi, ufak imalâthane,

yeraltı servetlerini çıkaran teknisyenleri, bunları plânlayan araştıran kişileri (nasıl bilim adamı, mühendis diyebiliriz?) yetiştirmektedirler. Yapmakla yükümlü oldukları araştırmalar arşivlere doluşmaktadırlar. Ülkenin duruma ve geleceği hakkında bir tek söz söylememekte, devletin araştırma ve plânlama kurumlarında olup bitenlerle katiyen ilgilenmemektedirler. Verdikleri kültür de batıdan alınmıştır, toplumumuz kültüründen tamamiyle uzak olduğundan halkımızın gittikçe kopmakta, yabancı kurumlar durumuna girmektedirler.

İlk, orta ve lise eğitimi, bir sürü bilgiyi vermek, bunların ezberlenmesini ve aynılarını geri istemek durumundadır. Öğrenci öğretilenler hakkında hiç düşünmemelidir. Ansiklopedik bilgiler alınır, ezberlenir, geri verilir ve unutulur. Unutulur çünkü hayatla hiçbir bağları yoktur. Böylece öğrenci kişiliksiz, düşünmesini ve araştırmasını bilmeyen, yurt sorunlarına eğilemeyen, bir fikir, bir değer üretemiyecek şekilde yetiştirilmektedir. Bu düzen üniversitelerde de sürmektedir. Türkiye üniversiteleri araştırmayı, bilimsel düşünmeyi bilmeyen, yurt sorunlarına eğilemiyen, eksik ve yetersiz bilgi uzmanları yetiştirmek amacındadırlar. Bu düzenin gereğidir bu.

S E N

Yıllarca dirsek çürüteceksin. Sana bazı bilgiler verilecek, onları ezberliyeceksin, sınavda da aynılarını geri vereceksin. O kadar da yüklü olacak ki bu verilen bilgiler, burnunu kaldıramıyacaksın, dışarıya bakamıyacaksın, soramıyacaksın bunlar ne işe yarar, nerede kullanırlar diye. Avrupalıların ürettikleri, buldukları ve bize yolladıkları bilgiler nasıl geliştirilir, nasıl ülkemize uygulanır diye düşünmeyeceksin. Acaba biz neden az gelişmişiz, biz neden daha en ilkel motoru yapamıyoruz diye kafa yormıyacaksın. Ben de araştırma yapayım, ben de birşeyler üreteyim demiyeceksin. İşçilerimiz neden gidip Zonguldak'ta mühendislerin lojmanlarına saldırmışlar demiyeceksin.

Sen ayda 300 lirayla, gündelik gıda ihtiyacının karşılanması için 9 liranın gerekli olduğu ispat edilmişken, bir odada 8 kişi, sabahları kahvaltısız, öğlenleri akşamları, lahmacun ve sandeviçle, ders alıp, ezberleyip verirken sabahlıyacaksın. Geri kalan zamanlarında da afyon Amerikan filimlerini, futbol maçlarını seyredecek, cinsel ihtiyaçlarını genelevlerde karşılayacaksın. Radyoda "beat" müziğini, Ajda Pekkan'ı dinliyeceksin ama Yunus'tan, Karacaoğlan'dan, Dadaloğlu'ndan, Nesimî'den haberin olmayacak, sonra'da gidip montaj fabrikalarına, lüks tüketim maddeleri üreten fabrikalara, orada emperyalist bizi seven dostların bize yolladıkları parçaların birbirlerine takılmasına nezaret edecek, aynı dostlarımızın ihtiyacı olan ham maddeleri çıkaracak, boğaz köprüleri yapacak, gerisine karışmayacaksın.

Sen kişiliksiz, bilgisiz, bilinçsiz, halkından kopuk, ülke sorunlarına eğilemiyen, düşünmesini, araştırmasını ve fikir üretmesini bilmeden yetişeceksin. Okuldan çıktığında işsiz kalabilirsin, ne yapalım kader böyleymiş diyeceksin. Ya da kurumun birinde "boğaz köprüsü soygundur, yapılmamalıdır, montaj sanayi yerine yatırımlarımızı üretim sanayine yöneltelim, ilâç sanayinden vurgun çok büyük" der kovuluverirsin. Emekçi halk gecekondularda oturur yer altında barınırken, 1000 çocuktan 170'i bir yaşına gelemeden açlık ve hastalıktan kırılırken sen villa apartman çizebilirsin. Ülkende 4000 kişiye bir doktor düşerken ABD'ye gidebilirsin, senede bir mühendislik okuyan öğrenci emekçi halkına 15000-20000 liraya mal olurken Almanya'ya, İsveç'e gidebilirsin. ABD bakar ki sen çok iyi araştırıcı, plânlayıcısın, gider Amerika'ya Vietnama salınan napalımları, misket bombalarını, Zonguldak'ta işçilere çevrilen silahları geliştirir, Amerikan sermayesin az gelişmiş ülkelerden, Türkiye'den, nasıl en fazla kârı sağlıyabileceğini en ileri metodlarla elektronik beyinlerin başında araştırırsın. Bütün bunlara olur diyeceksin.

TÜSTAV

Montaj Fabrikasında grev

Şunları önermeye kalksan :

"— Türkiye'nin ağır üretim sanayisini kurmasının gerekliliğini, yoksa daha uzun zaman sömürüleceğini üniversite ortaya koymalı ve bunu devletin planlama, yasama organlarına ve halka duyurmalıdır,

— Halkımız montaj aracılığıyla sömürülmektedir. Makina Fakültesi buna karşı çıkmalıdır,

— Yeraltı kaynaklarımız Amerikan şirketlerine peşkeş çekilmektedir. Petrol, bakır ve kromlarımız başkalarının ellerinde. Maden Fakültesi buna karşı çıkmalıdır,

— Boğaz köprüsü Anadolu'daki ham maddelerimizi emperyalistlere taşıyacak, İstanbul trafiğini ve yerleşme durumunu çözemiyecek. Bu parayla Anadolu'da yüzlerce köprü yapılabilir. İnşaat Fakültesi buna karşı çıkmalıdır.

— En basit elektrik ve elektronik araç ve gereçleri Türkiye'de yapılamamakta, ithal yoluyla milyonlarca döviz kaybına sebeb olmaktadır. Elektrik Fakültesi buna karşı çıkmalıdır.

— İlâç sanayinin ham maddesinin dışarıdan gelmesi milyonlarca lira vurguna sebeb olmaktadır. Kimya Fakültesi buna karşı çıkmalıdır,

— Eğer bazı öğretim üyeleri montaj sanayi, ilâç sanayi, lüks otel ve konutlarda, Amerikan maden şirketlerinde, Boğaz köprülerinde çalışıyorlarsa o üniversite halkından iyicene koptu, emperyalizme hizmet ediyor demektir. Bu öğretim üyeleri bu işlerden bir an önce eteklerini çekmelidirler,

— Özel yüksek okullar ilim ticareti yapıyorlar. Kardeşlerimiz apartman katlarında sömürülüyor, fakirlerin okuması engelleniyor, üniversitemizde öğretim üyesi kalmıyor. Öğretim üyeleri bu okullara gideceklerine öğrencilerle birlikte mâli özerkliği savunmalı ve özel yüksek okulların devletleştirilmelerini istemelidirler.

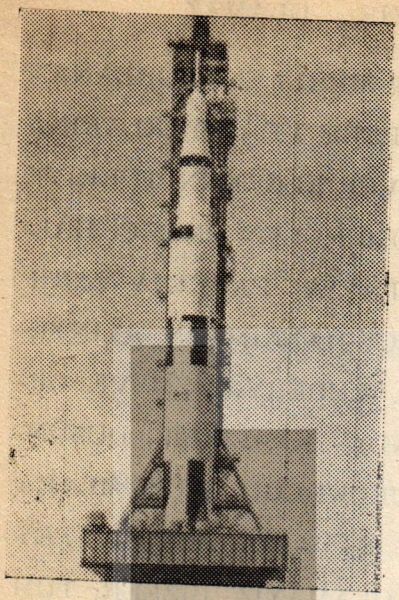
Konut sorunu çözülüyor.

— Üniversitemiz çökmektedir. Kürsülerdeki öğretim üyeleri azdır, araştırma fonları yetersizdir, kampüs gerçekleşemiyor, kışladan bozma binalarda öğretim yapıyoruz. Egemen sınıfların çıkarlarına uygun elemanlar yetiştirme amacında olan Erzurum Atatürk Üniversitesine 32,5 milyon, Hacettepe üniversitesine 45 milyon yatırılmışken, İTÜ ve İTÜO'nun 23,5 milyon lira yatırım yapılmıştır. Mali özerklik bir an önce sağlanmalıdır,

— Öğrenciler kişiliksiz robotlar gibi, bilimsel düşünmesini ve araştırmasını bilmeden, ülke sorunlarından ve halklarından kopuk yetişmektedirler. Bir ders alıp verme makinası durumundadırlar. Dinamizmleri yitirilmektedir. Öğrenciler üniversitenin araştırmalarına ve yönetimine katılarak sorumluluğuna ortak olmalıdırlar,

— Öğrencilerin sosyal ve ekonomik durumları, daha iyi düşünebilmeleri, üretken olabilmeleri ve randımanın düşmemesi için düzetilmelidir. Ranzalı odalarda, lahmacun yiyerek yeteneklerini geliştiremiyorlar. Öğrencilere yurt, aşevi, toplanma, çalışmalarını sergileme yerleri sağlanmalıdır. Öğrencinin örgütlerine yer, salon ve mali olanaklar sağlanmalıdır. Spor tesisleri genişletilmelidir"... desen

hayal kuruyorsun denir. Emperyalizme, Nato'ya, 101 ikili andlaşmaya karşı çıkarsan, 6. Filoyu protesto edersen siyaset yapmış, ideolojilere kapılmış olursun.

Bir yandan aya giderken...

Bir yanda...

TÜBİTAK

HAYIR KARDEŞLER, HAYIR... OLAMAZ...

YERYÜZÜNDE, EZİLEN, SÖMÜRÜLEN, HORLANAN HALKLAR EMPERYALİSTLERE VE ORTAKLARINA KARŞI KANLI SAVAŞLAR VERİRLERKEN, TÜRKİYE MİZDE YÜZYILLARDIR SÖMÜRÜLEN EMEKÇİ HALKIMIZ OYNANAN OYUNLARIN FARKINA VARIP UYANIRKEN, BİZ, EMEKÇİ HALKIMIZIN ALINTERİYLE OKUYAN BİZLER, EMPERYALİZM VE ORTAKLARININ BUYRUĞUNDA KİŞİLİKSİZ, DÜŞÜNMESİNİ BİLMEYEN, BULUNDUĞU KURUMLARA EMPERYALİZME KARŞI SAVAŞTA HİÇBİR ŞEY KATMAYAN ROBOTLAR OLAMAYIZ. BİZLER, TÜM DÜNYADAKİ YAŞDAŞLARIMIZDAN GERİ KALMADAN, KİŞİLİĞİMİZİ, BENLİĞİMİZİ ON PARAYA SATMADAN, İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ KURUMLARI YÜCELTEREK, HALKIMIZ DEĞERLERİNDEN KOPMADAN VE HER ZAMAN ONUN YANINDA, ÖRGÜTLERİMİZLE HER TÜRLÜ SÖMÜRÜYE KARŞI AMANSIZ SAVAŞLAR VERECEĞİZ. İNSANLARIN İNSANLARI, HALKLARIN HALKLARI SÖMÜRMEDİĞİ, SAVAŞLARIN ORTADAN KALKTIĞI, HER İNSANIN EMEĞİYLE DEĞER ÜRETTİĞİ BİR DÜNYA AMACIMIZDIR, VE BU DÜNYANIN GÜZEL OLDUĞUNA İNANIYORUZ. YOLUMUZDAN DÖNMEYECEĞİZ.

TÜSTAV